

ПАМ'ЯТІ ЕМЛЕНА ВОЛОДИМИРОВИЧА СОБОТОВИЧА

10 березня 2013 р. обірвалося життя Емлена Володимировича Соботовича, академіка НАН України, видатного вченого, який зробив неоціненний внесок у розв'язання глобальних геохімічних, геологічних, космічних та екологічних проблем.

Емлен Володимирович народився 25 листопада 1927 р. у Ленінграді в родині військовослужбовця. На початку своєї професійної діяльності він одержав спеціальність “технік-судномеханік”, потім, закінчивши хімічний факультет Ленінградського державного університету (1954), вступив до аспірантури при Радієвому інституті АН СРСР ім. В.Г. Хлопіна, де захопився науковою діяльністю в галузі радіаційної хімії та радіохімії, досліджував розподіл радіоелементів у різноманітних мінералах, гірських породах і космічних утвореннях, вивчав вплив ядерного випромінювання на хімічні сполуки та мінеральну речовину, досліджував природну і штучну радіоактивність, удосконалював методику нейтронно-активаційного аналізу тощо. Талановитий вчений привернув увагу віце-президента АН УРСР, директора й організатора Інституту геохімії й фізики мінералів АН УРСР академіка М.П. Семененка, який запропонував йому, на той час уже доктору наук, створити в цьому ж інституті відділ. Е.В. Соботович переїжджає до Києва (1969) і очолює відділ ядерної геохімії і космохімії, що став базою для створення в 1995 р. Державного наукового центру радіогеохімії навколишнього середовища (з 2001 р. – Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України та МНС України, з 2011 р. – Державна установа “Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України”), який Емлен Володимирович очолював беззмінно.

З діяльністю Е.В. Соботовича в Україні пов'язані становлення та розвиток низки базових наукових напрямів у галузі наук про Землю і Космос. Він був ініціатором і незмінним керівником досліджень з ядерної геохімії, космохімії, метеоритики, космогонії, космохронології ранньої історії Землі, ізотопної гідрогеології, радіоекології, екологічної геохімії, охорони навколишньо-

го природного середовища, а також фундатором відповідних наукових шкіл. Поряд із цим в Інституті, очолюваному Е.В. Соботовичем, також проводили дослідження з проблем металогенії, генезису рудних і нерудних корисних копалин, комплексного використання мінеральної сировини, оцінки природних і техногенних ресурсів. Свої організаторські здібності він проявляв як голова і член різних наукових й експертних рад, комісій, комітетів, був організатором та керівником симпозіумів, конференцій, головним редактором і членом редакційних колегій наукових видань.

Особливе місце в біографії вченого займала розробка контрзаходів щодо ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Е.В. Соботович став “піонером” у вивченні радіогеохімічних процесів, що відбуваються у навколишньому середовищі після Чорнобильської катастрофи. На основі всебічних досліджень складу, форм, трансформації й динаміки поведінки техногенних радіонуклідів у реальних геолого-геохімічних обстановках України, що були проведені колективом науковців під його керівництвом, видано низку практичних рекомендацій і прогнозів радіаційних ситуацій.

За активну участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи й виконання спеціальних завдань Е.В. Соботович був нагороджений п'ятьма грамотами Урядової комісії СРСР.

Емлен Володимирович залишив багату наукову спадщину. Йому належать фундаментальні роботи, що зібрані у численних публікаціях.

Ще багато поколінь українських та світових учених і дослідників будуть посилатися на отримані Емленом Володимировичем наукові та практичні результати і використовувати їх у своїх дослідженнях.

Його життєвий баланс полягав у тому, щоб більше віддавати. Він був щедрим на підтримку, відкритим до оточуючих, давав можливість творчо працювати і мислити.

Людина високої культури, гнучкого та проникливого розуму, чесний, порядний, принциповий та безкомпромісний, завжди природний, з добрим гумором та оптимізмом.

Емлен Володимирович залишив глибокий слід в українській науці і в серцях усіх, кому пощастило знати цю яскраву особистість і видатну постать.

Світла пам'ять про Емлена Володимировича збережеться на довгі роки.

*Колектив Центру менеджменту та маркетингу
в галузі наук про Землю ІГН НАН України,
Редакція журналу “Геоінформатика”*